

# **TÀI LIỆU TUYÊN TRUYỀN**

## **KỶ NIỆM 75 NĂM NGÀY NHA TRANG - KHÁNH HÒA**

### **KHÁNG CHIẾN (23/10/1945 - 23/10/2020)**

Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, ngày 02/9/1945, tại Quảng trường Ba Đình - Hà Nội lịch sử, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ cách mạng lâm thời trọng đọc bản Tuyên ngôn độc lập khai sinh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa - Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á. Nhưng không lâu, ngày tuyên bố độc lập ấy, thực dân Pháp trở lại xâm lược nước ta một lần nữa. Nhưng với tinh thần “Quyết đem cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy”, quân và dân Khánh Hòa bước vào cuộc chiến đấu mới đầy cảm go, thử thách những rất đổi hào hùng.

#### **1. Vài nét về bối cảnh lịch sử**

Thực hiện âm mưu cướp nước ta một lần nữa, ngày 23/9/1945, được quân Anh và Nhật yểm trợ, thực dân Pháp đánh chiếm Sài Gòn - Chợ Lớn, sau đó đánh ra các tỉnh Nam bộ, Nam Trung bộ. Đầu tháng 10/1945, quân Pháp điều chiến hạm Risolior túc trực trên vùng biển Nha Trang. Trong hai ngày 06/10 và 12/10, chúng đổ bộ gần 1.000 quân lên bãi biển trước Hotel Beau Rivage (nay là số 40, đường Trần Phú), đồng thời chiếm các vị trí then chốt trong thị xã Nha Trang, tăng cường một số phương tiện chiến tranh.

Mục đích thực dân Pháp đánh chiếm sớm Nha Trang - Khánh Hòa nhằm làm bàn đạp, mở rộng tiến công ra các tỉnh Nam Trung bộ và Tây Nguyên, đồng thời uy hiếp trực tiếp con đường chi viện của các lực lượng miền Bắc, miền Trung vào Nam bộ. Cho nên vây chặt giặc Pháp lại trong Nha Trang để giữ được con đường chi viện cho Nam bộ là một yêu cầu bức thiết mà Trung ương đã đặt ra cho các Đảng bộ và chính quyền cách mạng miền Trung, trực tiếp là Đảng bộ, quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa.

#### **2. Diễn biến mặt trận Nha Trang - Khánh Hòa**

##### ***Trận đánh mở màn***

Đúng 3 giờ sáng ngày 23/10/1945, lệnh tấn công của quân ta được phát ra từ một khối thuốc nổ mạnh đặt bên ngoài hầm xe lửa số 1. Lập tức một loạt các vị trí quân địch trong thị xã bị lực lượng của ta nổ súng tấn công mãnh liệt như: Khu nhà ga Nha Trang, nhà đèn (Sở điện lực), Sở thuộc (Viện Pasteur), khu Bình Tân... Tại khu vực nhà ga, sau vài phút nổ súng ta đã làm chủ trận địa, tiêu diệt toàn bộ quân địch, thu được nhiều vũ khí và trang bị. Tại đây, đồng chí Võ Văn Ký, người chỉ huy lực lượng tự vệ Nha Trang đã chiến đấu dũng

cảm và anh dũng hy sinh. Ở khu vực nhà đèn, ta phá hủy phần lớn máy móc. Khu vực kho vũ khí Bình Tân, do lực lượng không cân sức, bộ đội ta không chiếm được kho, phải rút lên Đồng Bò trước sự phản kích của địch.

Ý vào lực lượng lớn và được quân Nhật trợ chiến, quân Pháp huy động lực lượng ra phản kích, chiếm các điểm cao ở đồi Sinh Trung, đồi Trại Thủy, lập trận địa pháo không chế khu vực nội thành và vùng xung quanh thị xã.

Suốt từ 03 giờ sáng ngày 23/10 đến hai ngày sau đó tiếng súng không lúc nào ngoi. Cuộc tiến công đồng loạt của quân ta vào các vị trí đóng quân của địch gây cho chúng nhiều thiệt hại.

### ***Lập phòng tuyến Chợ Mới - Bờrôten***

Thực hiện đúng kế hoạch của Ban Chỉ huy, sau cuộc tiến công đồng loạt tiêu hao địch, quân ta rút về tuyến sau củng cố tổ chức và khẩn trương lập phòng tuyến, tiếp tục bao vây quân địch. Phòng tuyến đầu tiên được hình thành là phòng tuyến Chợ Mới - Bờrôten gồm: Tuyến phía Bắc từ khu vực đồi La San, cầu Xóm Bóng, Tháp Bà lên đến hầm xe lửa số 1. Tuyến phía Tây từ bên đò Kim Bông, phía Nam bờ sông Cái theo dọc tuyến đường sắt cắt ngang Quốc lộ 1 khu vực Chợ Mới xuống phía Tây - Nam qua vùng Thái Thông, Thủy Tú tới dãy Đồng Bò. Phòng tuyến được thiết kế tương đối kiên cố. Trong vòng một tháng, các lực lượng của ta trên phòng tuyến đã chiến đấu kiên cường, đánh lui tất cả các cuộc phản kích mở vây của quân Pháp. Các lực lượng tự vệ nội thị phối hợp chiến đấu, liên tiếp tổ chức những đợt tấn công chớp nhoáng vào các vị trí trọng yếu của quân Pháp gây cho chúng một số thiệt hại về sinh lực và phương tiện chiến tranh. Bước đầu âm mưu “đánh nhanh, thắng nhanh” của quân Pháp đã bị quân dân Nha Trang - Khánh Hòa kìm chân và bị sa lầy trên mặt trận Nha Trang.

### ***Phòng tuyến Cây Đa - Quán Giếng***

Trong hai ngày 22 và 23/11, quân Pháp tung lực lượng lớn có trọng pháo yểm trợ tấn công phòng tuyến Chợ Mới - Bờrôten. Toàn bộ lực lượng của ta lui về phía sau lập phòng tuyến mới: Phòng tuyến Cây Đa - Quán Giếng, cách Nha Trang 6 km về phía Tây tiếp tục cuộc bao vây giặc Pháp.

### ***Các lực lượng hiệp đồng chiến đấu***

Diễn biến chiến trường ở Nam bộ, Nam Trung bộ và mặt trận Nha Trang được Trung ương Đảng, Chính phủ và Hồ Chủ tịch đặc biệt quan tâm. Trung ương đã điều nhiều đơn vị bộ đội Nam tiến chi viện cho mặt trận Nha Trang, đồng thời cử các đồng chí chỉ huy và các phái viên đến nắm tình hình và chỉ đạo mặt trận.

Không khí cuộc chiến đấu thật sôi động. Trên chiến tuyến, các chiến sĩ noi gương Đại đội trưởng Võ Văn Ký anh dũng hy sinh trong trận mở màn, bùng bùng hào khí xung trận xông lên tiêu diệt quân thù, bảo vệ, giành giật từng tấc đất. Tuyến sau, thanh niên hăng hái gia nhập lực lượng tự vệ, gia nhập vệ quốc quân. Thiến niên làm liên lạc giao thông. Các cụ bạch đầu quân, các chị phụ nữ lo sản xuất tiếp tế đến từng chiến hào. Các chị cứu thương phân công làm nhiệm vụ băng bó, tải thương... Cả Nha Trang - Khánh Hòa trở thành một mặt trận chiến đấu chống quân thù.

### ***Kết quả cuộc chiến đấu***

Với biết bao khó khăn của những ngày đầu kháng chiến, quân và dân ra đã bám trụ vững chắc suốt hơn 100 ngày đêm trên tuyến lửa, tổ chức tấn công, quấy rối quân Pháp trong nội thị, đánh lui tất cả các đợt giải vây của địch, tiêu diệt, tiêu hao, kìm giữ chân quân Pháp trong một không gian nhỏ với một thời gian ngắn để bảo đảm cho cả một không gian rộng lớn, các địa phương khác trong cả nước có thời gian chuẩn bị kháng chiến lâu dài là một thắng lợi có ý nghĩa to lớn. Âm mưu chiến lược của thực dân Pháp “đánh nhanh, thắng nhanh” với ý đồ mở rộng địa bàn chiến lược để đánh chiếm Nam Trung bộ trong một thời gian ngắn, hòng cắt đứt sự chi viện từ Trung ương vào chiến trường Nam bộ bị thất bại. Bao vây, giam chân quân địch trong thị xã, quân dân Nha Trang - Khánh Hòa đã giải quyết tốt nhiệm vụ vừa giữ vững giao thông thông suốt Bắc - Nam, giữ vững đường tiếp tế chi viện từ Trung ương và các tỉnh miền Bắc cho đồng bào, chiến sĩ Nam bộ đang chiến đấu; tạo được thời cơ quý báu cho toàn tỉnh, khu vực Nam Trung bộ và cả nước tranh thủ củng cố xây dựng thực lực về mọi mặt để sẵn sàng bước vào cuộc kháng chiến lâu dài.

### **3. Ý nghĩa lịch sử**

- Mặt trận Nha Trang thể hiện ý chí đấu tranh giải phóng và lòng yêu nước nồng nàn, khát khao độc lập, tự do của các tầng lớp nhân dân Khánh Hòa. Cuộc chiến đấu hào hùng này là sự phát triển thế tiến công của cuộc khởi nghĩa trong Cách mạng Tháng Tám.

- Mặt trận Nha Trang là cuộc hội quân của cả nước, là điểm hội tụ của tình yêu thương gắn bó Bắc - Nam, tình quân dân đậm đà thắm thiết. Đó là lực lượng bộ đội Nam tiến, với những chiến sĩ ở mọi miền Tổ quốc đã sát cánh cùng chung chiến hào với quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa chiến đấu. Chiến lũy Nha Trang không chỉ là điểm mở đầu của cuộc kháng chiến chống xâm lược Pháp ở Nam Trung bộ, mà còn là điểm nóng có tầm chiến lược của cả nước. Trung ương Đảng, Chính phủ và Hồ Chủ tịch ngày đêm quan tâm theo dõi diễn biến tình hình mặt trận Nha Trang để chỉ đạo kịp thời. Các phái

viên Chính phủ như đồng chí Lê Văn Hiến, đồng chí Võ Nguyên Giáp được Hồ Chủ tịch cử vào kiểm tra mặt trận Nha Trang, thể hiện sự quan tâm sâu sắc, tình cảm thấm thiết của Đảng, Bác Hồ và đồng bào cả nước đối với miền Nam ruột thịt.

- Cuộc chiến đấu bao vây quân xâm lược Pháp tại mặt trận Nha Trang là chiến công hào hùng, biểu hiện sinh động tư tưởng tiến công cách mạng, đường lối chiến tranh Nhân dân, tinh thần đoàn kết, hợp đồng chiến đấu giữa các đơn vị Trung ương chi viện với các lực lượng địa phương, giữa quân và dân ta.

- Thắng lợi của 101 ngày đêm chiến đấu của quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa đã đi vào lịch sử và truyền thống chiến đấu của tỉnh nhà như một nét son chói lọi, một bản anh hùng ca bất diệt.

Thắng lợi của quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa xứng đáng được Bác Hồ, lãnh tụ vĩ đại của dân tộc khen ngợi. Trong thư gửi các chiến sỹ Nam bộ và Nam Trung bộ nhân kỷ niệm quân đội ta tròn 01 tuổi (22/12/1945), Bác viết:

“Chính phủ Dân chủ Cộng hòa Việt Nam rất khen ngợi chiến sỹ ở các mặt trận miền Nam, đặc biệt là các chiến sỹ ở Nha Trang và ở Trà Vinh, đã làm gương anh dũng cho toàn quốc. Tổ quốc biết ơn các bạn, toàn thể đồng bào noi gương các bạn”.

Đây là phần thưởng cao quý, niềm tự hào to lớn của quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa trong những ngày đầu kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược.

Để xứng đáng hơn nữa với lời khen của Bác Hồ, Đảng bộ và nhân dân Khánh Hòa luôn ghi nhớ lời khen của Người, liên tục phấn đấu vươn lên, góp phần thực hiện ước mong lớn lao của Người là xây dựng nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

#### **4. Phát huy tinh thần Ngày Nha Trang - Khánh Hòa kháng chiến trong công cuộc giải phóng quê hương, thống nhất đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc**

Phát huy tinh thần hào khí Ngày 23/10/1945, toàn Đảng bộ, toàn dân, toàn quân Khánh Hòa tiếp tục cuộc chiến đấu chống thực dân, đế quốc xâm lược và các thế lực thù địch giải phóng quê hương, góp phần giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước. Cuộc chiến đấu trải qua những chặng đường khó khăn phức tạp, đầy gian khổ, hy sinh, nhưng dân, quân Khánh Hòa vẫn chiến đấu anh dũng, kiên cường và giành thắng lợi vẻ vang trong lịch sử chống ngoại xâm của quân và dân ta.

Sau ngày đất nước thống nhất, cùng với cả nước, Khánh Hòa bước vào thời kỳ xây dựng, bảo vệ quê hương và Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Dưới sự lãnh đạo và quan tâm chỉ đạo của Trung ương, Đảng bộ và Nhân dân Khánh Hòa phát huy mạnh mẽ truyền thống anh hùng, tinh thần đoàn kết, ý chí quyết tâm, lao động sáng tạo, vượt qua nhiều khó khăn thử thách xây dựng phát triển tỉnh nhà.

Sau 45 năm giải phóng, đặc biệt, 35 năm thực hiện đường lối đổi mới do Đảng ta khởi xướng, lãnh đạo, Đảng bộ, chính quyền, dân, quân trong tỉnh đã nêu cao bản lĩnh, khí phách anh hùng của vùng đất, con người Khánh Hòa, đã đạt được thành tựu quan trọng về phát triển kinh tế, trong những năm gần đây, giữ vững nhịp độ tăng trưởng cao, cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng tích cực, tiềm năng, lợi thế, các nguồn lực xã hội được khai thác, phát huy hiệu quả.

Trong giai đoạn 2016 - 2020, mục tiêu xây dựng Khánh Hòa giàu đẹp đã đạt được những kết quả tích cực. So với khu vực và cả nước, Khánh Hòa đang từng bước trở thành một trong những trung tâm kinh tế và trung tâm du lịch lớn. Giai đoạn này, quy mô GRDP của Khánh Hòa xếp thứ 24/63 tỉnh, thành phố trong cả nước (trong đó, quy mô ngành dịch vụ xếp thứ 12/63), xếp thứ 4/14 tỉnh, thành phố thuộc vùng khu vực miền Trung<sup>1</sup> (quy mô ngành dịch vụ xếp thứ 4/14), xếp thứ 3/8 tỉnh, thành phố khu vực duyên hải Nam Trung Bộ<sup>2</sup> (quy mô ngành dịch vụ xếp thứ 2/8, sau thành phố Đà Nẵng); GRDP bình quân đầu người xếp trong khoảng từ 14-17/63 tỉnh<sup>3</sup>, thành phố; xếp thứ 3/14 tỉnh, thành phố thuộc khu vực miền Trung và xếp thứ 3/8 tỉnh, thành phố khu vực duyên hải Nam Trung bộ; tiếp tục duy trì là một trong 16 tỉnh có đóng góp vào ngân sách Trung ương<sup>4</sup>. Hệ thống các đô thị trên địa bàn tỉnh từng bước được đầu tư đồng bộ theo hướng văn minh, hiện đại; cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng tăng tỷ trọng khu vực phi nông nghiệp, giảm tỷ trọng khu vực nông nghiệp; phát triển các ngành dịch vụ có hàm lượng tri thức và công nghệ cao; thu nhập bình quân đầu người tăng và không ngừng chăm lo sức khỏe, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho Nhân dân; chất lượng giáo dục - đào tạo tăng lên, khoa học - công nghệ được quan tâm; công tác bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa, di tích lịch sử được tăng cường; triển khai tốt nhiệm vụ xây dựng, củng cố các tiềm lực trong khu vực phòng thủ tỉnh, bảo đảm hài hòa phát triển kinh tế đi đôi với củng cố, tăng cường quốc phòng, an ninh; Khánh Hòa được các bộ, ngành Trung ương, các tổ chức trong và ngoài nước thường

<sup>1</sup> 14 tỉnh, thành phố thuộc khu vực miền Trung tính từ Thanh Hóa đến Bình Thuận.

<sup>2</sup> 8 tỉnh, thành phố khu vực duyên hải Nam Trung bộ tính từ Đà Nẵng đến Bình Thuận.

<sup>3</sup> GRDP bình quân đầu người của Khánh Hòa so với cả nước qua các năm: xếp thứ 15/63 (năm 2016), 14/63 (năm 2017); 16/63 (năm 2018); 17/63 (năm 2019).

<sup>4</sup> Năm 2016, 2017 xếp thứ 11; 2018 xếp thứ 12; 2019 xếp thứ 13.

xuân lựa chọn để tổ chức nhiều sự kiện văn hóa, du lịch, hội nghị, hội thảo khoa học mang tầm quốc gia và quốc tế.

Công tác chăm lo xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống chính trị, nhất là việc thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI, khóa XII) về xây dựng, chỉnh đốn Đảng gắn với thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đã được triển khai bài bản, thường xuyên, qua đó góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức đảng, đảng viên, thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị của từng cơ quan, đơn vị trong tỉnh và xây dựng tổ chức đảng trong sạch, vững mạnh.

Đặc biệt, thành phố Nha Trang, nơi diễn ra cuộc đấu tranh anh dũng, kiên cường của toàn quân, toàn dân Khánh Hòa đã có những khởi sắc đáng kể. Thành phố Nha Trang đang từng bước khai thác hiệu quả các lợi thế, tiềm năng để phát triển đồng bộ các lĩnh vực, là trung tâm du lịch, dịch vụ của khu vực và cả nước, dẫn đầu tỉnh về mọi mặt, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Cơ cấu kinh tế của thành phố Nha Trang chuyển dịch theo đúng hướng: Dịch vụ - du lịch, công nghiệp - xây dựng, nông - lâm - thủy sản. So với toàn tỉnh, giá trị sản xuất công nghiệp của thành phố chiếm 32,1%, tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ tiêu dùng chiếm 42,3%, doanh thu hoạt động du lịch chiếm 85,5%. Công tác quy hoạch cơ bản hoàn thiện, đến nay tỷ lệ phủ kín quy hoạch phân khu 1/2.000 so với đất xây dựng đô thị của thành phố Nha Trang đạt 97,3%, tạo thuận lợi cho công tác quản lý quy hoạch xây dựng và thu hút đầu tư phát triển đô thị, đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội để phục vụ phát triển thành phố Nha Trang trở thành đô thị hạt nhân, đô thị trung tâm. Các quy hoạch sử dụng đất và kế hoạch sử dụng đất trên địa bàn thành phố đã được rà soát và điều chỉnh, nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất; đã hoàn thành một số công trình, dự án trọng điểm<sup>5</sup> và đang triển khai xây dựng một số công trình, dự án<sup>6</sup>. Thành phố Nha Trang trở thành trọng điểm du lịch của quốc gia và điểm đến hấp dẫn của du khách trong nước và quốc tế.

\* \*

\*

<sup>5</sup> Đường Võ Nguyên Giáp, đường Phong Châu, chỉnh trị hạ lưu sông Tắc, sông Quán Trường...

<sup>6</sup> Kè bờ phường Vĩnh Nguyên, Đập ngăn mặn sông Cái Nha Trang, Tiểu dự án vệ sinh môi trường thành phố Nha Trang - giai đoạn 2 (thuộc Dự án Vệ sinh môi trường các thành phố Duyên Hải)... Hệ thống thoát lũ từ cầu Phú Vinh về đầu Sông Tắc, các tuyến đường giao thông kết nối khu vực Sân bay Nha Trang (cũ); các khu đô thị: VCN - Phước Long I, VCN - Phước Long II, VCN - Phước Hải, An Bình Tân, Lê Hồng Phong I, Lê Hồng Phong II, Mỹ Gia....

Kỷ niệm 75 năm Ngày Nha Trang - Khánh Hòa kháng chiến (23/10/1945 - 23/10/2020), là dịp để chúng ta ôn lại những trang sử hào hùng của quê hương, dân tộc, đồng thời nhận thức sâu sắc hơn về giá trị lịch sử sự kiện 101 ngày đêm tại Mặt trận Nha Trang - Khánh Hòa trong những ngày đầu chống thực dân Pháp xâm lược, nhằm tiếp thêm sức mạnh, ý chí quyết tâm trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, tiếp tục phát huy truyền thống anh hùng cách mạng của quê hương; nêu cao tinh thần yêu nước, ý chí tự lực tự cường, ra sức thi đua, nỗ lực phấn đấu hoàn thành và hoàn thành vượt mức Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XVIII đề ra, phấn đấu xây dựng tỉnh Khánh Hòa trở thành một trong những trung tâm kinh tế biển, trung tâm du lịch, dịch vụ lớn của cả nước, góp phần cùng cả nước thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng.

**BAN TUYÊN GIÁO TỈNH ỦY**